

Til:

- Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo 28. juni 2022
Ref: 188/22/KEK/ph

Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og spesialisthelsetjenesteloven (Avvikling av godkjenningsordningen i fritt behandlingsvalg)

Norsk Psykologforening tar til etterretning evalueringsrapporten som viser at ordningen generelt sett ikke har bidratt til reduserte ventetider og insitamant til å bli mer effektive. Ved innføring av godkjenningsordningen påpekte Psykologforeningen bla. risiko for at ønsket tjenesteutvikling kunne bremses, vanskeliggjøre samhandling og ikke inneha tilstrekkelig kvalitet.

Likevel har ordningen bidratt til en større valgfrihet for enkelte pasientgrupper med rus- og psykiske lidelser. Videre er det store ulikheter i reell kapasitet landet over. Pengene som følger en slik avvikling, må dessuten øremerkes tilbake til psykisk helsevern og TSB. Større valgfrihet i behandling er et reelt og nødvendig behov. Særlig gjelder dette tjenester der det er behov for innovasjon og nye tilbud som for eksempel medisinfrie døgntilbud. En avvikling av ordningen må derfor sikre faglig- og kvalitetsmessig innhold av disse.

Psykologforeningen vil særlig fremheve følgende risiko ved avviklingen:

- Medføre en uthuling av pasientrettighetene.
Selv om hovedregelen er at pasienter skal prioriteres likt, uavhengig av bosted, er sørge-for-ansvaret i spesialisthelsetjenesteloven § 2-1a knyttet til befolkningen i egen helseregion. Helseforetakene kan derfor avvise pasienter fra andre regioner for å oppfylle sitt sørge-for-ansvar overfor befolkningen i egen region. Innenfor psykisk helsevern er etterspørselen langt høyere enn det eksisterende samlede tilbudet og muligheten for å velge behandlingssted vil derfor ikke nødvendigvis være reell. Sammenholdt med forventede reduksjonen i ulike behandlingstilbud som avviklingen vil medføre, vil det kunne gi uheldige og urimelige utslag og i praksis medføre en uthuling av pasientrettighetene.
- Svekke pasientenes mulighet for samvalg og individuelt tilpasset helsehjelp dersom behandlingstilbud med andre tilnæringsmåter og behandlingsmetoder faller bort. Godkjenningsordningen har medført at pasienter innen TSB og psykisk helsevern har fått flere ulike behandlingsvalg. Under ordningen er det etablert aktører som har kunnet tilby andre tilnæringsmåter og behandlingsmetoder. Vi er bekymret for at avvikling av ordningen i praksis vil medføre at behandlingstilbud til pasienter innen psykisk helsevern og TSB vil bli svekket/ begrenset ved at private aktører under godkjenningsordningen ikke lenger vil kunne tilby dette. Eksempler på slike er Hurdalssjøen og Blå Kors Loland.

- Departementet foreslår at godkjenningsordningen i fritt behandlingsvalg avvikles med virkning fra 1. januar 2023. Dette er kritisk kort tid til å reetablere tilbud andre steder. Psykologforeningen støtter forslaget om overgangsordning. Vi mener det er behov for en overgangsordning som sikrer pasienter som er i et behandlingsforløp. Dette gjelder særlig innen TSB, der behandlingsforløpene er lenger. Departementet foreslår en overgangsordning på inntil seks måneder etter avvikling. Vi stiller spørsmål ved om dette tilstrekkelig tid. Psykologforeningen påpeker at det er grunn til å tro at kvalifisert personale vil søke seg andre steder, slik at man i en overgangsordning ikke vil kunne opprettholde et forsvarlig tilbud. Vi ber departementet vurdere hvordan man kan sikre kvalitet og kompetanse i en slik overgangsperiode der det ikke er anledning at ta inn nye pasienter, men kun fullføre pågående pasientforløp.

Med vennlig hilsen
Norsk psykologforening

Håkon Kongsrud Skard
President